

Kalveren houden van frisse stal

Het belang van een gezonde kalveropfok is duidelijk. En bij die opfok is de huisvesting van wezenlijk belang. Niet alleen het hok zelf, maar ook de indeling van de ruimte.

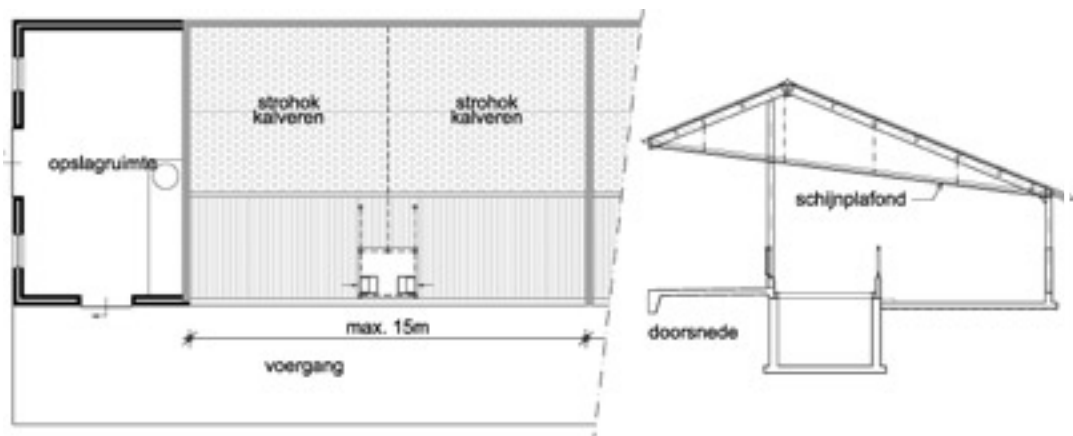
Tekst: Eric Pijnappels (DLV-BMT) – Foto's en afbeeldingen: DLV, leverancier

Een goede huisvesting voor kalveren is vaak een onderbelicht onderwerp. Geheel ten onrechte, want de kalveropfok blijkt toch één van de grootste arbeidsposten op het melkveebedrijf te zijn. Wie de kalverstal efficiënter

indeelt, kan gemakkelijker voeren, instrooien en uitmesten. Om maar een paar dingen te noemen. En al die zaken besparen arbeid. Een gezonde opfok van kalveren bespaart daarnaast veel onnodige voer- en veeartskosten. De kalveren ontwikkelen

zich beter. Die goede ontwikkeling zorgt ervoor dat de kalveren op kunnen groeien tot goede melkkoeien. Kortom, genoeg redenen om stil te staan bij de huisvesting van de kalveren, zodra je aan nieuwbouw of renovatie van de stallen denkt.

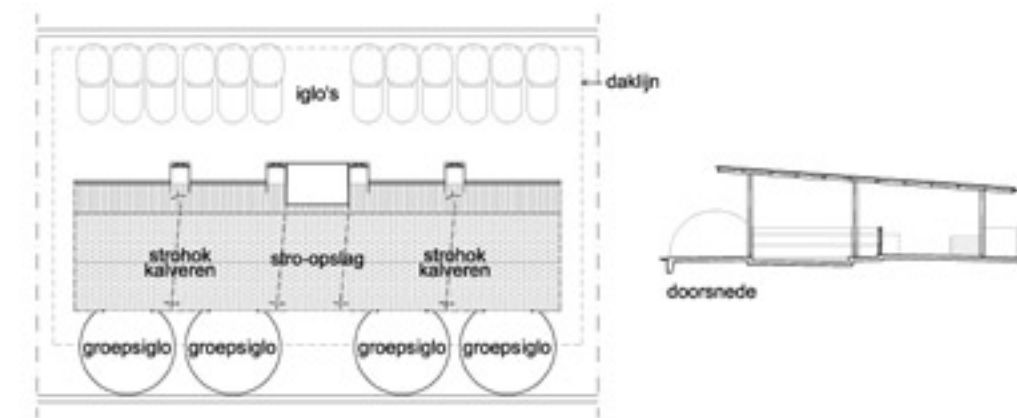

Tekening 1. Een luifelstal

Tekening 2. Stal met dwarsopstelling

Tekening 3. Groepsiglo's met uitloop

Zorg voor frisse stal

Voor een gezonde opfok is een frisse stal zonder ongewenste trek van belang. Nuchtere kalveren hebben een veel hogere kritische onderste temperatuur dan ouder rundvee, wat betekent dat ze gevoeliger zijn voor trek. De eerste levensmaand is een temperatuur onder 0 °C niet gunstig voor kalveren. Wanneer ze beschermd liggen, in een droge stal, zonder tocht, is vorst echter minder vervelend.

Om dit te bereiken gaat de voorkeur van adviesinstantie DLV uit naar een open stal. Een voorbeeld hiervan is de luifelstal. Tekening 1 geeft zo'n stal weer. De stal moet wel voldoen aan een aantal randvoorwaarden. Zo moet een luifelstal maximaal 6 tot 8 meter breed zijn. Een ondiepe luifelstal voorkomt namelijk ongewenste trek, maar is wel altijd fris. Voor een frisse stal is ook de situering van groot belang. De open zijde moet bij voorkeur richting het zuiden

of oosten liggen. Daarbij is het belangrijk dat er geen ongewenste luchtstroming ontstaat door obstakels zoals bomen of silo's die vlak naast de stal staan, of een verkeerde stalvorm. Zo mag een afdeling niet te breed zijn, maximaal 15 meter, en kan de stal beter niet te hoog zijn. Een schijnplafond zoals in de stal op tekening 1 is een heel mooie oplossing om ongewenste luchtbewegingen te voorkomen.

Groepsiglo's: goed en goedkoop

Een zeer goed alternatief voor de huisvesting van kalveren zijn de groepsiglo's. Hierin ontstaat een microklimaat zonder trek. De kalveren zullen zich er zeer goed ontwikkelen. Wind en regen hebben geen invloed op de kalveren. Bij extreme weersomstandigheden trekken ze zichzelf terug in de groepsiglo's. Duits onderzoek uit 1999 toonde al aan dat het een goed systeem is. Hieruit blijkt dat kalveren in de melkperiode in groepsiglo's meer voer opnemen, sneller groeien en minder longaandoeningen hebben dan vergelijkbare dieren in gesloten stallen. Groepsiglo's vormen in combinatie met een overkapping over een met stro ingestrooide uitloop, zoals in tekening 3 en op de foto op pagina 21, ook een praktisch toepasbaar systeem met een beperkte investering. Het stro in de uitloop wordt veel minder nat. Tevens is de groepsiglo te combineren met een kalverendrinkstation. Ook het uitmesten is eenvoudig, want je kunt er rondom bij met de trekker. Eerst de iglo's verplaatsen, daarna het stro wegscheppen met de voorlader. Zorg wel voor goede vloeren met het juiste afschot, zodat de gier niet weg loopt en er geen regenwater van de naastliggende verhardingen toestroomt.

Mechanische ventilatie

Het is echter niet altijd mogelijk om een luifelstal of een groepsiglo te bouwen. Soms ontkom je niet aan een dwarsopstelling, zoals in tekening 2. Bij zo'n dwarsopstelling is de ventilatie vaak een probleem. Deze opstelling is namelijk te breed om als open stal uit te voeren; dan zou achterin onvoldoende ventilatie zijn en voorin trek

ontstaan. Ook een natuurlijke ventilatie met een open nok geeft in het geval van een dwarsopstelling van de boxen en groepsiglo's problemen. Er ontstaan vallende koude luchtstromen die ongunstig zijn voor de kalveren. Voor een dwarsopstelling is een mechanische voergangventilatie dan ook het enige goede alternatief. Een continu draaiende ventilator zuigt de lucht aan via een deuropening met rolluiken of lamellenroosters. De lamellen bij de luchtinlaat moeten de lucht zo sturen dat deze niet rechtstreeks in de hokken komt. De capaciteit van deze ventilator moet ongeveer een kuub lucht zijn per kg levend gewicht dat in de afdeling zit. Een temperatuursgerelateerde regeling is niet nodig. Pas overigens bij gescheiden opstelling op voor aanvoer van lucht vanaf een andere afdeling via de mestput. Deze luchtstroming is schadelijk voor de gezondheid van de kalveren.

Eenlingboxen

Binnen de diverse huisvestingsystemen moet onderscheid worden gemaakt tussen kalveren tot een leeftijd van veertien dagen, kalveren tot drie maanden en jongvee van drie tot zes maanden. De kalveren zitten de eerste zeven tot tien dagen na hun geboorte in eenlingboxen om besmetting met diarree te voorkomen. Hoe ruimer de eenlingbox, hoe schoner en gezonder het kalf. Volgens het kalverenbesluit moeten ze visueel contact kunnen hebben. Voorkom echter lijfelijk contact om besmetting met Salmonella, Coli, Para-tbc, en dergelijke te voorkomen. Iglo's zijn een zeer goed alternatief voor eenlingboxen, mits ze na gebruik goed gereinigd worden en verplaatst. Nadeel is

dat dit dus meer ruimte vraagt, meer stro, en bewerkelijker is met voeren.

Combinatiehok

Na een leeftijd van 14 dagen gaat de voorkeur uit naar een voldoende ruim strohok gecombineerd met een loop- en vreetruimte op roosters. Kies voor 2,5 tot 3 m² ruimte per kalf. Dit geeft een betere ontwikkeling en kan beter schoon gehouden worden. Deel het zo in, dat het hok met een trekker uitgemest kan worden. Door de combinatie van roosters en strohok mesten de dieren grotendeels bij het voerhek. Dit bespaart arbeid. Met een verdiept ligbed aan de achterzijde van het hok en een keerbalk blijft het stroverbruik laag. Daarnaast zorgt een duidelijke scheiding tussen de roosters en het liggedeelte ervoor dat de meeste kalveren later ook makkelijker de ligboxen opzoeken. De combinatie van een strohok met een rooster is ook zeer geschikt voor gebruik van een drinkautomaat. Deze kan op de roosters staan, waardoor er minder vervuiling ontstaat. Jongvee kan vanaf 3 maanden ook in ligboxen worden gehuisvest. Bedenk daarbij wel dat een combinatiehok tot 6 maanden een betere ontwikkeling geeft. Zorg er daarnaast voor dat het jongvee tot 6 maanden volledig gescheiden is van het oudere vee. Hiermee voorkomt men longaandoeningen. Vergeet daarbij niet om ook de mestkelders van elkaar te scheiden. □

Eric Pijnappels, adviseur DLV Bouw, Milieu en Techniek, Uden, telefoon (0413) 33 68 00, e-mail h.a.m.pijnappels@dlv.nl

▲ Iglo's zijn een zeer goed alternatief voor eenlingboxen, als ze na gebruik goed gereinigd worden en verplaatst.

< Na een leeftijd van 14 dagen heeft een strohok gecombineerd met een loop- en vreetruimte op roosters de voorkeur.